

## Motion till riksdagen 2023/24:357

av Alexander Christiansson m.fl. (SD)

# Trossamfundsfrågor

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att stödet till trossamfunden inte ska ses som en förutsättning för upprätthållande av religionsfriheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kristendomen bör ha en särställning bland världsreligionerna för svensk kultur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det statliga stödet enbart ska ses som ett komplement till samfundens finansiering genom medlemsavgifter, och att stödet inte ska kunna vara en huvudsaklig inkomstkälla, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att motverka extremism inom svenska trossamfund och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Sverigedemokraterna är ett icke-konfessionellt parti som betraktar religionsfrihet som en naturlig del av det demokratiska samhället.

Vi definierar religionsfriheten som individens rätt att fritt få tro på vilken gud eller vilka gudar man vill utan att för den sakens skull drabbas av negativ särbehandling eller förföljelse. När det kommer till utövandet av religionen måste det dock finnas tydliga begränsningar. Religionsfrihet innebär enligt vår mening inte någon absolut rätt att få säga eller göra vad man vill i en religions namn. Alla medborgare i Sverige är lika inför lagen. Religiös tillhörighet eller andra världsåskådningar ska inte utgöra grund för positiv särbehandling, och religioner som gör anspråk på samhällsinflytande måste få diskuteras och kritiseras på samma villkor som politiska ideologier. Kränkning av den egna tron ska aldrig accepteras som skäl eller ursäkt till handling som bryter mot svensk lag. I år och under fjolåret har det i och med korankravallerna och efterföljande

koranbränningar påvisats att det finns en konfliktlinje mellan islam och det sekulära samhället. Våldsamheter, hot om terrorhandlingar och ett förhöjt terrorhot drabbar just nu Sverige och hotar våra demokratiska grundprinciper. Vi kan givetvis diskutera handlingen att kränka en religion, men det ska inte förbjudas. I en demokrati måste även religioner få kritiseras.

Det som står klart dock är att det inom islam finns en bristande förståelse för hur den västerländska demokratin och yttrandefriheten fungerar. Hur illa man än berörs av ett budskap är våld och uppmaningar till terrorism inte en del av demokratin. Stiftelsen Doku tillfrågade 31 moskéer om det skulle finnas ett kränkingsförbud avseende att kränka islam, och 30 av de tillfrågade svarade ja, att det borde finnas ett sådant förbud. Detta påvisar den konfliktlinje som finns mellan islam och det sekulära demokratiska Sverige. År 1970 avskaffades lagen om trosfrid eftersom yttrandefriheten ansågs vara av större vikt. Att genom lag begränsa rätten att kritisera religion vore att vrida tillbaka klockan och ett dråpslag mot yttrandefriheten, vilket är en av demokratin grundvalar.

Det som dock står klart är att stora delar av islam inte är kompatibelt med ett sekulärt och demokratiskt land som Sverige. Andra religiösa grupper som finns i Sverige accepterar i stort den ordning som gäller avseende rätten att kritisera religioner eller religiösa företeelser. Muslimska trossamfund och praktiserande muslimer behöver vara införstådda med att Sverige är en demokratisk och sekulär stat; ingen religion står över detta. Vi har under åren drivit frågan om att införa ett demokrativillkor som även ska omfatta det statliga stödet till trossamfunden. Vid ett införande av demokrativillkor finns en risk att samfund som inte ställer upp på dessa demokratiska grundprinciper inte ska kunna erhålla statligt stöd. Det ser vi som en grundförutsättning för att skydda det sekulära och demokratiska samhället. Staten ska inte betala ut medel till dem som inte ställer upp på de grundläggande demokratiska principerna. Tro och religion, framförallt kristendomen, är och har varit en huvudsaklig faktor i vårt samhälles utformning. Flera av svenska samhällets grundläggande värderingar har en koppling till kyrkan och den kristna tron. På relativt kort tid har det religiösa landskapet förändrats i och med utvecklingen mot religionsfrihet. Från att alla svenska undersåtar tillhörde Svenska kyrkan fram till mitten av 1800-talet, till att idag anses vara ett av världens mest sekulariserade länder. En process som förändrat hur religiösa idéer påverkar samhället och statens relation till Svenska kyrkan och trossamfunden. Samtidigt som det svenska samhället anses vara ett av världens mest sekulariserade är fortfarande en majoritet med i något trossamfund och genom de senaste decenniernas invandring är det religiösa landskapet mer pluralistiskt än någonsin tidigare.

Den svenska staten kan och bör inte vara religiöst neutral. Sverige har varit ett kristet land i över tusen år. Kristendomen är intimt sammanvävd med den svenska kulturen och identiteten. Få andra idéer och institutioner har varit lika betydelsefulla för formandet av den svenska kulturen som kristendomen och den svenska kyrkan. Det svenska språket, konsten, litteraturen, filosofin, moralen, traditionerna, arkitekturen, musiken m.m. är alla exempel på samhällsområden som varit och är starkt färgade av vårt kristna arv. Påverkan har dock också varit ömsesidig. Förhållandena, förutsättningarna och kulturen i vårt land gjort att den svenska kristendomens historia innehåller vissa särdrag i jämförelse med andra kristna länder. Många kristna högtider och traditioner är fortfarande en självklar del av vår nationella kultur och utgör viktiga inslag även i många icke troendes liv. Att känna till och förstå det svenska kristna kulturarvet är en viktig nyckel till att förstå vårt lands historia, kultur och samtid. Bevarandet av det kristna kulturarvet är således är

en angelägenhet för alla svenskar, oavsett trosuppfattning. Kristendomen har i kraft av sin historia en särställning i förhållande till andra religioner i Sverige.

## Statligt stöd till trossamfunden

Statsbidraget till trossamfunden inrättades 1971 som en provisorisk åtgärd tills 1968 års utredning om stat och kyrka lagt fram sina förslag. Stödet gick då endast till andra kristna församlingar som inte var anslutna till svenska kyrkan men som var anslutna till Sveriges frikyrkoråd (KrU 1971:15). 1974 utfärdades förordningen om bidrag till vissa trossamfund, och bidraget fick en mer permanent karaktär. Svenska kyrkan hade en dominerande ställning och syftet med stödet till de andra trossamfunden var att jämna ut maktförhållandena mellan trossamfunden. År 2000 infördes lagen (1999:932) om stöd till trossamfund, i vilken förutsättningarna för statsbidrag sedan dess är reglerade. Den månghundraåriga traditionen av en nära relation mellan Svenska kyrkan och staten bröts genom olika beslut i slutet av 1990-talet och statskyrkan blev klassad som ett trossamfund bland andra. Separationen innebar även att Svenska kyrkan förlorade sin beskattningsrätt.

Stödet till trossamfund består av tre delar; *organisationsbidrag* som är ett basstöd till alla berättigade trossamfund, *verksamhetsbidrag* som kan sökas av samfund eller församlingar och som fördelas till teologiska högskolor eller andlig vård inom sjukvården, samt *projektbidrag* som kan användas för nybyggnad eller renovering av lokaler, säkerhetshöjande åtgärder, utbildningsbidrag och etableringsbidrag.

Ett av skälen till att staten stöttar trossamfunden i Sverige är att verksamheten anses samhällsnyttig. Även om många inte aktivt deltar i religiösa aktiviteter såsom gudstjänster så är olika religiösa ceremonier fortfarande viktiga för många. Merparten av alla begravingar äger rum i något av samfundet. Stödet till samfundet bidrar till att samfundet kan möta det andliga behov som finns i samhället.

Samtidigt har stödet till trossamfundet debatterats de senaste åren eftersom stöd givits till församlingar och samfund som inte står bakom samhällets grundläggande demokratiska värderingar. Det är problematiskt om offentliga medel stöttar extremistiska och våldsbekämpande organisationer. Den senaste trossamfundsutredningen (SOU 2018:18) syftade bland annat till att lösa denna problematik, och utredningen föreslog ett antal exkluderingskriterier för stödet till trossamfundet. Utredningen behandlar många angelägna ämnen och vi inväntar fortfarande att regeringen ska göra något av förslagen.

Däremot anser Sverigedemokraterna, till skillnad från utredningen, att kopplingen mellan stödet till trossamfundet och religionsfriheten inte är självklar, och religionsfriheten är således inte ett huvudsakligt skäl för staten att stötta trossamfundet. Dessutom klassas Svenska kyrkan som ett trossamfund bland andra, och maktförhållandet, även om det i viss mån finns kvar, är inte lika skevt som det en gång var mellan övriga samfund och Svenska kyrkan. Ambitionen för religiös verksamhet bör vara att medlemmarna i huvudsak finansierar verksamheten. Det skulle även öka samfundets självständighet från staten.

Därför bör stödgivningen till samfundet för den religiösa verksamheten på sikt minska, och andelen samfund som finansieras genom medlemsavgifter, med insamlingshjälp av skatteverket om samfundet så önskar, bör öka. Den långsiktiga ambitionen för den statliga stödgivningen på området bör därför vara att stödet i huvudsak ska bestå av avgiftsinsamlingshjälp. Statens övriga stöd ska endast ses som ett komplement och inte som en huvudsaklig inkomstkälla.

## Exkluderingskriterier

Trossamfundsutredningens förslag rörande exkluderingskriterier är välutvecklat. Förslaget innebär att trossamfund som agerar i strid med särskilt skyddsvärda grundläggande värderingar för det svenska samhället, inte ska kunna få del av offentliga medel. Det är angeläget att system som i högre grad än i dag säkrar att statliga bidragsmedel till trossamfunden inte går till våldsbejakande eller extremistiska samfund. Även om regelverket behöver utvecklas för hela civilsamhället så bör regeringen införa det nya regelverket där det är möjligt, så fort som möjligt, för att i högsta möjliga mån undvika att det offentliga understödjer samhällsfientliga verksamheter.

Nu har även den senaste utredningen kring demokrativillkor i civilsamhället (SOU 2021:66) lämnat sitt betänkande, med endast mindre korrigeringar till trossamfundsutredningens förslag. Fyra år har förflutit utan ett tydligt regelverk med syfte att förhindra att offentliga medel går till extremistiska samfund. Samtidigt har problemet varit känt i över ett decennium. Regeringen bör snarast ombesörja att ett regelverk kommer på plats.

Idag kan civilsamhällsorganisationer som anses olämpliga till stöd av exempelvis MUCF eller SST ändå få stöd av eller samverkansavtal med annan offentlig aktör. Således kan offentliga medel gå till organisationer som statliga myndigheter med ett huvudansvar för ett område anser vara olämpliga ändå få offentliga medel i sitt arbete att undergräva samhällets grundläggande värderingar. Därför bör trossamfund som uppfyller ett exkluderingskriterium helt exkluderas från offentlig stödgivning och offentlig samverkan genom exempelvis krisplaner, på alla nivåer.

## Motverka extremism inom svenska trossamfund

För att följa upp det nya regelverket och säkra en ändamålsenlig användning av stödet till trossamfunden bör regeringen verka för att löpande granska och bedriva tillsyn av hur medlen används och de kriterier som finns för stöd. På så vis kan aktörer som inte delar samhällets grundläggande värderingar upptäckas i ett tidigare skeende och samhället kan undvika att offentliga medel ges i stöd till dessa verksamheter. Därför bör regeringen verka för att motverka extremism inom svenska trossamfund.

*Alexander Christiansson (SD)*

*Runar Filper (SD)*

*Anna-Lena Blomkvist (SD)*

*Jonas Andersson (SD)*

*Angelika Bengtsson (SD)*